

„ЗАСТАВА“ излази два пута у недељу, четвртом и недељом.

Цена је на годину 10 фор., на по године 5 фор., на четврт године 2 фор. 50 новч. а. вр. за Аустрију, а за Србију на годину 100 гроша, на по год. 50, а на четврт године 25 гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врсти, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се за први пут 6, за сваки даљи пут 4 новч. Осим тога за жиг увек по 30 новч. Дописи се шаљу уредништву а предлата администрацији „ЗАСТАВА“ у Пешти, Weisze Schiffs-Gasse N.4.II. St.42.

БРОЈ 40.

у Пешти, у недељу 26. јунија 1866.

ГОДИНА I.

Пешта, 25. јунија.

Тучена од Пруса четири пута у шест дана, северна аустријска војска мораде жртвовати свој првакни положај између Лабе и Изера, у коме је бранила престолницу Чешке, па се повући између Јозефштата и Кенигграца. Кенигграц, на Лаби и на Адлеру, испод Јозефштата, последња је стратегична точка на великом друму Пардубица, који лежи на раскршћу гвозденог пута од Прага у Беч. Прикупљајући све силе своје према тој точки, војвода Бенедек отворио је Праг пруској војсци, да би јој пречио пут у аустријску престолницу, у срце царевине.

Чули смо, како је несретно прошла прикупљена аустријска војска на пресудној точки царевине. Та огромна војска у којој беху сједињене толике друге мање војске, као: војске в. војвода: Ернеста, Фердинанда и Леополда; војска ђенерала Туна; три резервне војске са Бенедеком на челу; војска саксонска са краљем Јованом; и сврх тога војске које су се непрестано сладе у помоћ, то из Горње Аустрије, то из Беча, то из Моравске: сва та сила потучена је тако рећи до ногу, у битки код Кенигграца, 31 јунија. Глас се разноси, да је Аустрија од својих 280,000 војника које је имала у тој битки, изгубила 80 ако не и 100,000! Читаве регimente изгинуле су на бојном пољу, гомплама су се у Лаби подавили, ишадама су рањени и заробљени. Ми се надамо, да ће укупан тај губитак бити мањи, него што се засад чује; али свакојако је битка на Кенигграцу погибија за Аустрију. „Ми немамо више никаквог северног бојишта, јер и до овог часа незнамо, да ли и уопште има још северне аустријске војске“ вели се у једном бечком листу; у другом се пита, шта је од оних из те војске који живи остале; а и званично се оплакује жалосно страдање аустријске војске у Чешкој. „Неможемо да неизјавимо нашу тугу, вели „Винер Цтг“; која нас обузима кад помислимо на несрећу која је снашла нашу северну војску, на обрт догађаја, какоме се ни један човек унапред надати немогаше.“

Међу узроцима којима се приписује аустријска погибија у рату са Прусијом, спомиње се нарочито боље оружје у Пруса. Пруске „циндерке“ пушке, које се са страг пуне, шест пута се напуне и избаце за један минут, и много даље терају него аустријске пушке. Отуд, веле, то, што Пруси целе батаљоне аустријске тамане, тако је 37 регимента вестфалских стрелаца (најбољих пруских гађача) обарала читаве редове тиролских доваца! По инглеским листовима не

само оружјем, него и војничком окретношћу и интелигенцијом надлазе пруски војници аустријске.

У Бечу се осуђује данас и план војевања ђенерала Бенедек. Напустио је, веле, најважније точке и градове по Чешкој, те су их Пруси заузели, па сад аустријски војници морају да собствене аустријске градове и земљу освајају од Пруса, што је наравно за њих много теже, него да су бранили те градове противу пруског освојења. У званичном „Вин. Цтг-у“ каже се изрично, да туга због пропасти северне аустријске војске тим теже пада, што је човеку који је био на њеном челу била остављена неограничена власт. Уз то знамо, да је Бенедек већ одузео врховно заповедништво над војском, и да су ђенерали: Клам-Галас, Хеникштајн и Крисманић дати под војени суд.

Победа над Аустријанцима у Кенигграцу поставља Прусе у најзгоднији положај, положај у коме они имају у власти несамо целу мрежу гвоздених путова у Чешкој, него још и главну линију гвоздених путова што воде преко Пилзена и Ратисбона у Минхен, и преко Олмица и Брна у Беч, тако да они сад у исто време грозје и баварској и аустријској престолници. А лако је појмити колики је у томе и морални добитак за Прусију, која се од толико доба рње са Аустријом за првенство у Немачкој.

С друге стране, војнички потучена од Прусије, Аустрија страда и у политичном погледу. Ако је пре неколико дана могла одбити туђе посредовање у њеном питању са Италијом и Прусијом, данас је принуђена, да сама тражи то посредовање. Победитељ на Кустози она уступа крваво брањену област, да би побеђена код Кенигграца царевину спасла. „Винер Abendpost“ јавља, да је аустријска влада молила цара Наполеона, да посредује примирје између Аустрије и Италије, те да би се аустријска војска која се у Италији налази, могла сјединити са северном аустријском војском, и тако сједињена дати јачи одпор пруској сили. Цар француски, готов да Аустрији по жељи учини, и рад обновљењу европ. мира, понудио се да ради још више, него што га је Аустрија молила, а наиме да посредује примирје и између ове и Прусије. Ту понуду Наполеона аустријска влада примила је. Париски „Монитор“ доноси сад ову вест: „Важан догађај настао. Аустријски цар, пошто је спасао част оружја у Италији, изјавио је, да је готов уступити Млетке цару Наполеону, и да прима овога посредовање за мир. Наполеон похитао је да томе одговори, и одма се обратио краљу од Италије и од Прусије, ради мира.“ По неким већ су и француске ратне даље стигле

пред Млетке да приме област покловену цару од цара. Ако Прусија неби хтела да се мири са Аустријом, онда би Француска и сама умешала се у рат у корист Аустрије. За Италију бар у Паризу предпостављају да ће пристати на мир, пошто јој Француска понуди Млетке.

Одма другог дана после битке код Кенигграца, аустријски министар спољашњих послова, гроф Менсдорф отишао је са бароном Фејерваријем у Чешку. Неки бечки листови тумачише одма то путовање као у цели примирје са Прусијом.

У „Винер Цтг-у“ уверавало се, да је гроф Менсдорф отишао у Чешку једино у цели, да на месту сазна несретно стање северне аустријске војске. Сад се званично потврђује, да су јуче по подне Менсдорф и Бизмарк, у име својих владалаца, закључили примирје за три дана, почевши од 23. јун. 5 сах. по подне.

Осим тога јавља се званично из Беча: да је ђенерал Габленц још пре 22. т. м. послан у гл. пруски табор ради преговора о примирју за шест недеља, да се Прусија показала наклона томе примирју, па поднела своје услове за исто, и најпослед да је аустр. цар пристао на пруске услове, да би уштедио својој престолници страх од упадања Пруса.

У Паризу сматрају као поуздано, да ће Француска наново склонити Инглеску и Русију на посредовање помирења између зараћених сила, и тако да ће се за кратко време саставити у Паризу европски конгрес, за који се пре рата заман радило.

Међутим чује се, да Италија засад одбија предлог што јој је Француска поднела ради мира.

Наспрам опасности која Бечу грози у случају продужења пруско-аустријског рата, проглашен је Беч царским решењем за отворену варош, која се нема бранити од непријатељског нападања. Царска благајница и народна банка у Бечу спремају своје готовине и драгоцености, да би их у часу нужде могле пренети у Коморн.

Војска аустр. има се наново прикупити. Главни табор биће јој у Олмици у Моравској. На место Бенедек, ступиће као врховни командант аустријске војске, стари ђенерал Хес, као што се из Беча чује.

Докле се бечки листови жале на спорост у прикупљању савезничке немачке војске између Франкфурта и Дармштата, и на очајно оклевање Баварске, на чију се сарадњу у рату противу Прусије толико погледа: пруски листови јављају, да оне немачке државице, које

фратара језуита — заповели... Они нам певајући одговарају

„У сред мрака — помрчине

Зора ево руди

Рашћерује густе тмине

Срб-Бошњак буди.

Босна цјела весела је,

„Зору белу здравља,

Сарајево весело је

Цјесну „Зори“ справља“ и т. д.

Докле се у Босни тако пажљиво и радосно успрати свако кретање српскога живота, ма где се оно јављало, догле нам неће обербити Босну ни југославенство, ни илрство, ни хрватство, нити икоја друга одећа оне старе, познате песме.

Ево шта нам „Коло“ каже: „С највећим одушевљењем примили смо ваш предлог, мила браћо! Та ко се не би с предлогом слагао, који нашем роду срећу и благостање допринети може? А зар има и таквих међу омладинским друштвима, који се не би слагали, који не љубе народ свој, већ који се клањају идолима саможиве користи. Браћо! Ако их и има таквих, оно је незнање томе криво. А томе страшном непријатељу стати на пут, у стању је, као што рекосте, само омладина, јер она је будући свет, она је будућа срећа или несрећа свога народа. Да би дакле ту мисао оживотворили, ми се слажемо с вама, да се у Новом Саду састанемо, и то око Преображења, јер тада је некако половина великог ђач. одмора. Даје вас молимо, да би нам бар скелет целог подузећа јавно саопштили, и т. д.“

Подлистак „Заставин“.

ИЗ „ЗОРЕ.“

У Бечу 22. јунија 1866. Можда је до сад многи пријатељ омладине помислио, или рекао, да несмо могли незгодније време изабрати за скупљање и договарање омладине, него што је ово сада, где је не само српски народ, већ и цела Европа у грозничавом узбуђењу.

Ми смо врло добро знали каква мора бити сада узрујаност и код наше куће, какве ли жеље и наде морају обузимати целу душност Србинову у ове одсудне тренутке, — па и опет смо послали оних „неколико речи“ нашој браћи и друговима, с тог простог узрока, што смо најсилније убеђени, да ваља што скорорије да се сјединимо. Ко учини у своје време, колико може, тај је учинио доста за сва времена. Дајте браћо, да ми чинимо нашу дужност, а оставимо политисање и дипломатисање онима, који мисле да је у томе спасење српскога народа. Докле се они тиме бавају, дајте да се ми побринемо за оно што чини човека човеком — за изобразење, дајте да постанемо једно јако морално тело. Ако међутим они, на којима лежи одговорност за ове одсудне дане, и којима је српски народ поверио да управљају његовом судбином, развију заставу за слободу, онда ће нас онако уједињених бити много више и одушевљенијих бораца под том заставом.

Да овако немислимо само ми, већ још и многа омладинска друштва у нашем народу, то сведоче пи-

сма која смо добили као одговор на наших неколико речи од „Преоднице“ у Пешти, од друштва српске омладине у Сарајеву, које се ово дана образовало, од српских ђака у Цириху (сви из Србије): од „Коло“ у Вршцу, и од друштине српског народног позоришта у Новом Саду. Можда би и за ово кратко време стигло више одзива, али наши другови, који се из разних страна Европе враћају кући, кажу нам да њима није дошло до руку наших „неколико речи“, и ако су држали готово све београдске листове... Али они сви с одушевљењем прихваћају ту идеју тако да можемо слободно сматрати као да смо још толико написаних одзива добили.

Али да одговоримо у кратко на примљена писма.

Патриотизам „Преоднице“, којим она за ово неколико година њеног постојања дојиста предходи у омладини, довољно је познат српскоме свету, с тога није ни нужно да казујемо, како је она братски прихватила наш предлог. Садржај њеног писма познат је читаоцима „Заставе“, и ми имамо само једно да приметимо, т. ј. да се с „Преодницом“ подпуно слажемо у ономе, да на нашу омладинску скупштину ваља да дође сваки Србин, који се по своме младом срцу сматра као члана омладине, и то непосредно као таква, а не истом као члан каквога друштва, јер за ова смо ми у нашем писму казали, да гледају да бар пошљу заступнике, ако им је свима немогуће да дођу.

Нашу браћу у Сарајеву, толико је обрадовала жеља, коју показасмо с наших „неколико речи“, да су у сред свога јада и двоструког притиска од Турака и

су са Прусијом у савезу, са највећом хитњом скупљају своју војску, и неке од њих шиљу на бојно поље више војника, него што би биле обавезане да пошљу.

Главни табор аустријске војске још је непрестано у Олиу код Кремона (у Торе Малаберто). Као што се најпосле јавља, пет њада италијанских добровољаца били су напали 21. јунија код Монте Суело три одељења 6. аустријског ловачког батаљона под капетаном Гредлером; али су их Аустријанци узбили. Добровољци италијански повукли су се натраг у реду. По аустријским вестима пало их је у тој битки око 500 које мртвих које равних; а неколико их је заробљено. Веле, да је у истој битки Гарибалди лако рањен. Још се чује да је 22. т. м. била мала битка код Везе, која је трајала пет сахата, и у којој су Аустријанци Италијане преко Инкубина пребацили. Пало је у тој битки по аустријском извештају, 200 које мртвих које рањених Италијана, 24 заробљени су. Са аустријске стране пали су само 4 мртва и 17 рањени.

„Енд еп“ Б е л ж“ доноси један телеграм из Цариграда од 16. т. м. који гласи, да је турска влада закључила диџи на страни зајам од 2 милиона франака, и у исто време да је наредила, да се војска у Босни што брже спреми да може на бојно поље ступити.

Из Инглеске јављају, да је Румунска слала Братијана у Београд, што је била рада да закључи са Србијом тајни савез за напајање и одбрану противу заједничког непријатеља, Турске.

У Швајцарској отворена је 21 јунија савезничка скупштина. Том приликом рекао је председник народног савета, П л а н т а: „ми започињемо нашу радњу са подпуним уздањем у унутрашњу савезу народа и власти, и у нашу одважност да бранимо историјска и уговорима ујемчана права наша.“

У Лондону држан је 20 т. м. на једном великом раскршћу улица (Trafalgar Square) политички сабор (митинг) на коме је било више од 10.000 лица. Радници су гомилама дошли на тај сабор, носећи баријак са надписом: „да живи реформа!“ „недајмо се тиранима!“ На сабору одавана је хвала министру Гледстоу, и говорене су беседе о потреби реформе, и одпора настајућој торијској влади.

КАТАСТРОФА И ПОЛОЖАЈ

Није било изгледа, да ће Аустрија у овом двоструком рату и противу Талијанске и противу Пруске победу одржати — снага је била и нумерично и морално неједнака; нумерично, јер Талијанска и Пруска заједно више становника и више војске броје, него сама Аустрија; морално, јер се Талијанска у рат упустила именов јединства талијанског народа, а Пруска именов већег јединства немачког народа. Но да ће тако брзо, за неколико дана тако велика северна војска аустријска разбијена бити, томе се нико није надао, ни надати могао. За 7 дана од Видова-дна (15. јул.) до 21. јул. поразити тако оправну и велику војску — то је страшно. Само је Наполеон I. год. 1806. за 8 дана поразио пруску војску, а ова сад за исто време учини то са аустријском војском; па поред тога, каква је разлика међу ондашњом Француском и Пруском, и данашњом Пруском и Аустријом. Кад се на Јени год. 1806. с Пруском она ужасна, нечувена катастрофа догодила, — праве патриоте пруске застадоше пред таквом катастрофом, видеше у њој суд, или бар прет Божији, руку на срце метуше, и озбиљски се запиташе, шта је узрок томе? Питаше се, и нађоше одговора у

Оваком свесном појимању ствари не треба разјашњавања. „Колу“ не треба веће дике, но што му је његовим сопственим речима исказана, његову потоњу жељу испуњавамо у овоме писму, мало ниже.

А шта веле синови јуначке Шумадије, што се уче у слободној Швајцарској? „Драга браћо! Кад прочитасмо ваш позив у 44. бр. „Напредка“, у нашим се срцима одазва: Борба са животом самим за народ, за васкрснуће српства, а смрт пре, но што се заборава, да се тако доспева и оној општој, племенитој цели, кад ће се сви народи у једну братску савезу да оките, а да престану зла, која срамоте човека, кад његове полубожанске моћи, његове духовне стране! Без икакве сумње, браћо, готови смо ми на сваку српску задругу; готови на сваки рад (у колико то наше силе допусте), да се огледамо и као Срби и као људи, готови на сваку жртву, да се друштво одржи, јер оно је кад роје да учини што поје дини не може; јер сви знамо да се само у њему огледа и развија моћ народне снаге.

И кад се у таку друштину скупљамо непредвиђамо ми никакве тешкоће, па да се уместо личног састанка и у писменом договарању сложимо за програм задружног рада — почем нама који смо у Цириху, свијем је немогућно да у Нови Сад на скупштину дођемо. Али извесно опет велимо, нека је тај програм и од оне наше браће, којима могућно буде доћи на састанак у духу нашег позива састављен, наши поздрав и онда ће вам на сусрет летити. ит. д.“

Остаје нам још да поменемо одговор наше дичне позоришне друштине. Њоно је писмо такође испуње-

савести својој, нађоше да нису томе поједини људи, и војсковође криви, него да је криво изнутрашње труло стање државе, да је кривица била у том, што Пруси од времена Фридриха II. ништа ненаучише, но у гордости својој преживаше славу предака своји; да је кривица, што је држава била само у корист једне касте — јункерске — уређена, и управљана, а народом овлада — апатија, равнодушност. Док је сунце слободе Француску зрацима новог живота обасјало, и на великом стаблу народности француске цветове талената народни истерало — Пруси још живеше у феудалним установама својима — одпочиваше у ладу славе предака своји. Пруско-немачки народ поражен прену, загледа у дубљину душе народног живота, сазнаде мане своје, потражи лека — и ево као што је на висини науке немачке, ево је сада и на висини практичног, политичког и војничког живота немачког.

Да и ми застанемо пред овом великом, ужасном катастрофом Аустрије, да застанемо пред аустријском Јеном — пред Краљевградом.

Шта је узрок тој грдној катастрофи?

Каже се: јер је Пруска више војске имала; јер Баварци и други савезници осим Саксоноца нису прискочили, јер је пруско оружје боље, јер су јој генерали бољи — јер се Аустрија преварила у војсковођи својој.

Но све су то само симптоме, појави дубљег зла, па све да је мање војске, лошег оружја, и лоши војсковођа било, све то још није довољно, да и у самој обрани у својој земљи разјасни тако брзу катастрофу.

Где је дакле дубља клица катастрофе?

У карактеру, у значају, у правцу спољашње политике, коју Аустрија од 1815. год. води, и према којој и унутрашњу политику своји народа час силом, час већином удешава. Карактер је тај изражен у оним речима, где се аустријско-пруски рат назива „рат Немаца противу Немаца.“

Тежња је Аустрије увек била, одржати се најпре на челу на онда у срцу Немачке. Позитивном интересу мањи немачки владатеља, и привидном и сумњивом интересу Немачке, а властољубивом и користољубивом интересу аустријски Немаца жртвована је снага аустријски народа. Та нас је тежња одвела без икакве видљиве цели у Холстин-Шлезвиг, та заплела у двоструки рат, та довела до катастрофе на Краљевградцу.

„Рат Немаца противу Немаца!“ Међутим Хановеранци полажу оружје. Баварци чувају своју земљу и кожу, либерални Немци народносавезничке боје пристају уз Бизмарка — није аустријској војсци толико наудило боље физично, колико боље духовно оружје. Прус је био прави Немац — а шта је аустријске нараве одушевљавало?

И заиста чудан је ток провиђења, чудна коб судбине. Именов Немачке водила је Аустрија као прејемница немачког царства три стотине година рат противу Талијанске, коју је већином за властитост немачке круне сматрала; на то је крв и благо своји народа трошила, говорило се, да се Немачка на Минчију брани — па сада у исти ма Млетачку пушта, кад Пруска именов Немачке на Краљевградцу венац победе на своју главу меће.

Да ли ће Аустрија још држати, да су Краљевградцу само лоше оружје, и лоши генерали, а не још што друго криви? Хоће ли наћи свога Едипа, који ће је самопознавању научити, загонетку бића свог решити и Свиџку немачке политике аустријске примора-

но радошћу и одушевљено прима наш предлог, јер вели „Омладина је тело, коме је огромни задатак и света дужност да свуда и у свима народним пословица предваци, да свет у народу буди, и да се савесно за напредак народни заузима.“ па онда казује, да се што се тиче времена за скупштину слаже с „Преодницом“ т. ј. пред главну скупштину Матице Српске.

Како се пак и ми што се времена тиче, слажемо с „Преодницом“ и позоришном дружином, то с овим писмом јављамо српском свету, да ће се ове године два дана пре матичине главне скупштине држати прва скупштина целокупне српске омладине и то у Новом Саду, и молимо у име своје, и у име наше браће у Пешти, Цириху, Вршцу, Сарајеву и Новом Саду сва српска омладинска друштва, и свакога брата Србина, коме се може доћи, а желимо би да се постигне мета, коју ова омладинска скупштина пред очима има, да на састанак дођу.

Да би се рад скупштине што уредније развити могао, предлагемо да од свакога друштва, која ће бити заступљена на скупштини, дођу по један и по два члана пре онг дана за који се у новинама огласи да ће се на њему одпочети рад, па да донесу програме својих друштва, како би се из њих могао саставити дневни ред. Исто тако добро би било, ако би и они чланови омладине, који нису ни у једном друштву, а желимо би што предлагати и беседити на скупштини, да то јаве два три дана раније.

По жељи, која је у горенаведеним писмима исказана, саопштавамо овде програм нашег друштва:

ти, да се утопи у Лаби, напуњеној крви толики синови немачки народа Аустријски?

Идемо, да видимо.

Ми јесмо под разном титулом оданици једног владатеља, али ми нисмо својина Немаца, немачког народа у Аустрији. Остдајче Пост и обе Пресе и т. д., траже сад кривице и изван главног војеног стана, траже је у влади, к ја је немачки устав у Аустрији обуставила, а с Мађарима се није измирила — али Куранда, Гискра, Кајзерфелд, криви су тако исто, као и Бах и Шмерлинг. Нису ли до скоро Славене Хелотима називали? а ни је ли Остдајче Пост узела од Деака, то ће рећи од сабора угарског опроштај, да се у стану Бенедека одмори и биља за поравнање нађе?

Бечки листови ишту промену системе и владе. Људи, који су у званичном листу, у „Ест. Цајтунгу“, скинувши маску федерализма, Мађаре обавештавали, да је рат и победа Аустрије противу Пруске у интересу Мађара, јер би иначе Аустрија из Немачке изтиснута, и ослабљена морала се Славенима у руке бацити — ти људи могу до душе путовати, ма да сад „Ест. Цајтунг“ после битке Краљевградске опет оракулски, дволично рече: „Ми требамо у Немачкој и Аустрији федерализам“ — али ако се Аустрија опет на фебр. патенат, на спољашњу немачку политику, или и на саму унутрашњу немачку, или немачко-мађарску политику врати, неће добро бити.

Идемо, да видимо, какве ће унутрашње промене ова велика кестратофа за собом повући.

Бечка „Преса“ на горње речи „Ест. Цитга“ сад још кад је толико хиљада славенски војника на бојном пољу пало, вели: „Аустријски Немци неће ништа да знаду за федерализам — за спасење државе хоће да се изведе система, којој су највећа два аустријска народа Немци и Мађари противна Аустрија треба и мора остати немачка држава, и мора немачке интересе бранити“, а ми велимо, да је само она система спасоносна, која је на равноправности народа основана и то у правој Аустрији на основу федерације земаља, а у земаља угарске круне на основу федерације земаља с једне и кантонски жунација с друге стране.

Славенски и романски народи нити ће одељени, ни савезни централизацију немачку и мађарску трпети па ма не до Краљевградца, него и до Вилагоша дошло. Ово нека је и нама слободно рећи.

У спољашњим одношајима пак изглед је, да ће се Аустрија, Француска и Талијанска напред Русии и Пруске групирати, међу којима ће Енглеска по околности балансовати. Талијанска је делила Аустрију од Француске, а иначе могу у сваком другом европском питању, па и самом источном заједно ићи. Русија пак, ако Аустрију не придобије, тражиће у сваком, па и источном питању наслона на Пруску. Равнотежа европска биће на новим темељима саграђена.

А уставност? за ту питајмо народну комисију у Пешти, и Куранду — Етвеша.

А ослобођење хришћански народа Турској, Босне и Херцеговине, и старе Србије? за то сад кад се ствар не само решила, него по свој прилици и свршила, питајмо — Гарашанина.

ОДГОВОР „ЗОРИ“

Драга браћо!

Патриотском позиву вашем у 31. броју „Заставе“

Пре свега нужно је да се омладина организује као једно цело. На ту цел предлагате „Зора“ на скупштини, да се омладина сваке године по један пут састане, и то сваке године у другом ком главнијем српском месту, и да о том састанку свагда изда по један алманах, у коме ће обнародовати све што је урађено на тој скупштини, годишњи извештај сваког друштва на по се, и од стране сваког друштва по један научни чланак, разуме се, што је могуће популарније написан.

Имање појединих дружина, како у списима, тако и у књигама, збиркама и новцима, предлагемо да се сматра као имање целокупне омладине, и по томе, ако околности учине, да се какво друштво растури, да скупштина има право расположити његовим имањем.

Ако се какво друштво — ма рад каквих узрока поцепа, те сваки део узасматра себе као право друштво и господара над друштвом имањем, то предлагемо да се скупштини даде право да решава подобне ствари, и да ваља све странке да послушају, шта пресуди скупштина.

Даље мислимо да ће и ово састављати једну савезу више, што ће скопчавати омладину у једно, ако се на скупштини постави правило, да свако друштво, у свакоме патриотском подуху има права, где му сопствена снага недостаје, да заште помоћ материјалну или моралну од онога друштва, за које мисли да му може помоћи, и по коме ће ово бити обавезано, да са својом снагом заискану помоћ пружи.

Толико о средствима, за која мислимо, да ће моћи остварити јединство и целокупност омладине.

мора се сваки прави Србину са свег срца радовати, а како да му се не радује српска омладина, у којој већ одавна тиња тежња, да се оборе сметње, што напретку нашег на путу стоје, да се растера мрак незнања са видела српског, да нам сијне зора лепше будућности, те да и ми једном међу просвећенима виђени будемо, као народ свестан себе и белага света око себе.

Из овог краја позвасте, браћо, певачко друштво, да и оно искаже мисли своје о предлогу нашем.

На жалост, овде још нема певачког друштва. — оно је сада тек у постанку — оно још чека на одобрење штатута његова који је већ одавно код кр. уг. намесништва. Уместо тога, Срби, који су срцем и душом за омладину, сматрају за дужност, да позиву нашем одговоре.

Браћо! срдечно примамо предлог ваш, за састањак омладине, ради саветовања: како би српска омладина постала изразом обште мисли српске, па с једињеним силама радила за напредак своје саморане мајке, драге отачбине наше. Само нам допустите да, вам о месту састанка кажемо нешто чиме, надамо се, нећемо замерити се ни „Зори“ ни другој омладини српској.

Браћо! Надамо се, да ће вам са свију крајева српски одговори на позив ваш доћи, — надамо се, да ваш глас неће остати „глас вапијућег у пустињи“, него ће сви листом одобрити мишљење ваше и мњење проодично, ал смо и уверени, да ни један крај српски одкуда вам се одговор слати има није у овако жалосном положају као што је овај наш.

Јест, браћо! Жалостан је положај српства овде у нашем крају. Материјални тежки ударци од неколико година потиру све изгледе да ће кад боље бити; — материјално несрећно стање до данас учинило је, да се свако овде осећа као у очи суђеног часа, кад се плаћа за грехове праотаца својих. Суђени часак нашем животу овде, ваљда још није тако близу, ал суђени часак нашем народном имену у диштрикту — ту је.

Граница, — највећа општина овогстраног Србства, гвездо јунака који чуда чинише — на умору је. Туђинци свуд у наоколу, народ малаксао, а интелигенције што би требала да га крепи, — нема.

Највеће право своје, диштриктом крваво извојевану народну самоуправу напустила је огромна већина диштрикћана. А зашто? —

Није ли овде нужно помоћи? Небили прави благосов био, кад би овом малаксалом, очајном Србину јато млађаних соколова долетело, те да га орабри, да га на својим крилима лепшој будућности покрене?

Ваљда није требе, да вам, браћо, сад кажемо, да за место састанка омладине Кикинду предлажемо, — ваљда није требе да вас уверавамо, да нас предлогу том не води никакви „локални патриотизам“, кад онаки огромни узроци за наш предлог говоре. —

Што се тиче времена, предлажемо бар 8 дана пре главне скупштине матичине и позоришне, како би могли после гдекоји, којима је до воље и у Н. Сад отићи.

Размислите браћо о овој нашој изјави; — ако она неби одговорила општој цели ми одстајемо од ње и пристајемо на оно што би се као нужније обште признало. Нека би нам радња за слогу помоћу божијом уродила благосовеним плодом!

У В. Кикинди 21. јунија 1866.

Долазе потписи
Срба В. Кикинђана.

Сад да речемо коју о начину, за који држимо да је најудеснији, да њиме тако уједињена омладина унапреди изобразење народно. Досадашњи књижевни живот научно је наше књижевнике и публицисте, и они су то не један пут изказали, да и овај мали број књига и новина што се сад протуре у народ, само од појединих скупљача; уписника и купаца зависи. С тога предлажемо, да на скупштини искажемо сваки поједини члан, или свако друштво, колико се може подухватити, да ће у своје месту или у оним местима из којих су му чланови, распродати од сваке књиге за коју јавна критика докаже да су вредне, да се што више читају у народу, па да тако скупштина утврди број егземплара, за који ће се писци и издаваоци таквих књига моћи свагда ослонити на омладину народну.

То је једна, да тако речемо механичка, ако и не мање важна половина поменутога начина. Друга је сам књижевни рад омладине, којима се ваља спремати да положе строге испите или докторате из својих струка, па рад тога проучавају целу научну књижевност Немца, Француза, Енглеза и Руса, да би велимо, многи од њих за време тога спремања или одмах после њега могли с пола науке и жртава овим или оним стручно научним делом обогатити нашу тако сиротињску научну књижевност. С тога ћемо на скупштини предлагати, да се међу главни рад омладине стави: привређивати по својим силама у скупљању грађе за велику српску енциклопедију наука.

Да би се уштедило времена и радне снаге, предлажемо уз то, да свако друштво у коме који члан

ДОПИСИ.

Са Уне на видовдан. О народним школама у обште, а наполе српским у граници већ је писано и темељито доказано, шта ваља, а шта неваља. Какве би наше српске школе бити морале, да цјели својој одговарају, ја немислим говорити, кад је о томе већ наш расправљени лашки сабор своје предлоге поднео. Ми смо се сви надали, да ће та саборска закључења, још ове године бити потврђена, и у живот ступити, али ето нису, а Бог зна оћели и за сто година још потврђена бити. Али и од потврђења па до оживотворења опет велика је провала. — Читали смо од скора, шта је са постављањем учитељског мјеста у Раковцу било, па је тако и по другима мјестима, што ћу ниже доказати. У уставним земљама биће за сигурно у томе боље, али у граници бојати се да ће остати по старом. Ја сам науман, да вам опишем: наше школе какве су и како се њима управља; положај нашег свештенства, морално губљење српске народности, и изданирано подривање наше цркве.

У граници у школи нико се мјешати под живу главу не смеје. „Кригсминистерија“ ваља да са хрватском „хофканцеларијом“ у договору, одређује учење предмета школски. Непази се на број дјецe по вјероисповјести, јер су у Хрватској и православни Хрвати, језик хрватски, школе хрватске, дакле и учећи предмет хрватски. Срби дакле морају учити хрватски читати и писати. Приликом пуковникове облазе, или директоровог инспектирања, или испита кад старешина улази у школу пјевају дјеча „Фолксхимну“. После кратког саслушања молитава, или што од хришћанске науке, прелази се на хрватско читање, на хрватско писање на табли, а поглавито подписивање свог имена, да кад главар општина буде код кумпанији потписати се буде знао, и испит његов; за српско читање, за српско писање, за читање апостола, за црквено пјеније нико и нешта. Том приликом обдаре дјецу са хрватским књигама. Ако су дјеча хрватски добро читати и потписати се знала, учитељ буде почањен, у противном пак случају са изгнањем из школе милитарски опоменут; за српске предмете нити се када почали, нити се боји каквог укора, још мање одпуста. Учитеља одпушта регимента или кумпанија, и ето зашто на расписани стјечај по регименти поставља кумпанија учитеља, која с њим и некакав тобожи испит држи. Ако нема од изслужени капрала никаквог компетента, узима се и свештеник за учитеља. Са учитељем се поступа обично као и са оним у гледи, и са капеланом ништа боље нити се и најмање обзира да је он свештеник. За доказ ево овај само случај наводим. Јесенас на заповјед обрштера одпусти дубичка кумпанија учитеља нашег. Време школско се приближи, а за учитеља нико да се јави. Побојмо се да то није језуитска варка. На то изјави сам парох — док се учитељ не нађе, да ће он бесплатно учитељовати; то регимента наравно допусти. У то је време одпуштен учитељ у Блињи капелан у црквеном боку, Слабињи итд. У Блињу регимента пошље римокатолика за учитеља, али срећом није ваљало па га одпуста. У црквени бок од скора послали су били римокатолика, али се је општина одупрла. У Слабињи потврде помоћника.

То сам хтјео доказати, како се са капеланима учитељима поступа. Пароху-учитељу нашем пише кумпанија Exofficio: Sie erhalten „den Befehl“ von einem jeden Kinde 10 Obstkerner einzusenden und der Compagnie binnen 3 Tagen zu bringen, и још одозго стоји

предузме какву већу научну тему да изради, јави за то свима друштвима.

Предлажемо даље, да се белетристични рад целокупне омладине, који је у појединим друштвима критикован и одобрен, изда такође у посебној књизи.

На последку предлажемо, да она друштва, која не могу бити већином на скупштини даду својој упутства и опуномоћење оним члановима, који буду на скупштини, па да тако њихови гласови могу важити као гласови њиховог друштва.

Завршујући наш овогодишњи рад у Бечу, не можемо пропустити, а да не захвалимо г. А. Сандићу, бив. уреди „Ост унд Веста“, нашем неуморном госту, који је имао љубав у потовних шест састанака проучити историју нашега народа у Аустрији, од његовог првог преласка из Србије, па до данашњих дана, као и разјаснити нам државоправничко одношење Срба у Аустрији према Угарској.

Исто тако захваљујемо свима уредништвима српских листова, која су наших „неколико речи“ прештампа.

Како се чланови „Зоре“ до који дан разилазе из Беча кућама, то молимо ону браћу и друштине, које би нам имале што писати или јавити, да направе писма под председнику „Зоре“ г. докторанду Лазару Стевановићу (Allg. Krankenhaus) који ће преко распуста остати у Бечу.

„An S. Hochwürden“. Па и то нека би било: али чујмо шта се другоје српском попи овако најменује: Glavar Jandria Dragić Nr. 40. P a g o c h M u ž d e k a.

Ovi gore imenovati imaju odmah prijemši ove zapoviedi, odmah ovamo u kumpaniju po gruntovski list doći, i ako fali hoće sa 14 danah kaštigat biti. Sissek 11. sept. 1865. Laurić, Hauptmann.

Из овог се лако знати може како се са капеланима учитељима поступа. Није ми најмјере неуредног капелана учитеља бранити, али из искуства знамо, да лијено поступање и савјетовање простог нашег учитеља пре на дјелање поштрити може, него субординација. Има ту још један узрок, али и важан, зашто наши капелани учитељи нису свуда савјестни у своје учитељскоме дјелању. Он и у души својој осјећа, да је дужан дјецу повјерену у духу своје православне цркве воспитовати и он мора учити дјецу молити: Pridji duh (sic) sveti i napuni srca tvojih pravovirnih — zveličenje (sic) po duhu tvom svigdar živeti po Isukrstu (!) ki si se udostojao (sic) i t. d. Amen.

Такове богме околности одузимају Србину вољу ревностноме раду, јер га душа боли, да он противу савјести своје машина некакве пропаганде бити мора, која ето тако очевидно цркву нашу подрива. Тако што мора, али немора учити читању апостола, црквеноу пјенију, нити има за то времена, јер док је у школи свршио читање свију хрватски књига и писања, треба да препишује „Бефеле“, „вохен и монатранпорте“ и најпосље издјеловање учитељски питања на немачком језику, а у новије време и на хрватском. И тако нам капелан мора дјецу српску сам својом руком у бездну народне пропасти турати.

Кад сам дошао на те молитве школске, казаћу како је с њима текло. Најпре се покојни дубички свештеник Живковић потужи регименти, али на тужбу одговор: да по досадашњему узусу у народне школе у граници нико осим милитарски власти мјешати се права нема. Слабињског свештеника, што је бајати неке код дјецe нађене молитвене чедуље издерио, под „кригсрехтликхе унтерзухунг“ метути запретише. После овог више свештеника свечано су протестовали и у главном ово навели: „молитве те нису од синода одобрене и по §. 53. извајитног решкрипта одређење молитава у школи и цркви, и ето зашто на расписани стјечај по регименти поставља кумпанија учитеља, која с њим и некакав тобожи испит држи. Ако нема од изслужени капрала никаквог компетента, узима се и свештеник за учитеља. Са учитељем се поступа обично као и са оним у гледи, и са капеланом ништа боље нити се и најмање обзира да је он свештеник. За доказ ево овај само случај наводим. Јесенас на заповјед обрштера одпусти дубичка кумпанија учитеља нашег. Време школско се приближи, а за учитеља нико да се јави. Побојмо се да то није језуитска варка. На то изјави сам парох — док се учитељ не нађе, да ће он бесплатно учитељовати; то регимента наравно допусти. У то је време одпуштен учитељ у Блињи капелан у црквеном боку, Слабињи итд. У Блињу регимента пошље римокатолика за учитеља, али срећом није ваљало па га одпуста. У црквени бок од скора послали су били римокатолика, али се је општина одупрла. У Слабињи потврде помоћника.

Овај предмет је свештенство послало регименти, захтјевајући, да се он високому мјесту ради уважења поднесе, али регимента непославши га од себе никуд даље, достави свештенству препис оног дописа, што је дубачком пароху пре писала, са додатком: „да је покојни наш владика Петар под 8. маја 1864 своје саизвољење на то дао. Ово је бијо гром за свештенство. Регимента уз то изда још строжију заповјед на кумпаније: да за учитеље (дакле и капелане) који до прве кумпаниске посјете дјецу молитвама научили неби, одма регименти јаве, а отуд посљедовавшу „strenge Strafe“ себи нека припишу 31. Добра 1864. Resrv. Nr. 181. — Најпосље већ пошље петрински намјестник све данашњој нашој консисторији, а ова св грчко оријенталноу паријарху, али од онуд још никад томе ни гласа, ни трага.

Из овог је могао свако увидити у каквом су положају наше српске школе — ако их ми назвати можемо тако, кад су ето у ствари баш хрватске. Ми се дакле у далеко горем положају према Хрватима налазимо, него што су пре 1848. године Банат, Бачка и Сријем са Мађарима били, а свештенство ни за длаку не стоји боље, него што је оно стајало у време Петапијево, који нас је батицао и у тавнице бацао на предлог конвертитни владика Југовића, Марковића, Пасића и другије прикривеније унијата, који кукаво свештенство изрично тураше под гвоздену шибику, или се тек пасивно држаше на свом сјају и изобиљу. 20. маја 1866. у селу Скаковцу вијаше Хрвати нашег свештеника Лапчевића са грањем и камењем, кад је овај жахао у Карловац, те за њим мекеташе и блејаше, те је бједни осамљен страдалник једва иза мртвије кукавица на уплашеном коњу одржао се и побјегао.

Кад све ово Србин добро проучи, долази до помисљања: дали је ово 19. вијек? дали смо ми у просвећеној Аустрији, у уставној Хрватској или Турској? и да наш цар зна, како се на Србина равноправност извршава, који га још никад није издали и изневјерили нису; и јели мајка Србина родила, да се цару потужи, и поште погажену правцу? и још на последку упитаћемо: шта ће од нас овамо бити, од школа, цркве и свештенства, „Ако се саборска закључења још за сто година не потврде“, или шта би још горе било „Mit Ausnahme der Militärgränze.“

Аустрија.

— Говорећи о новим кораку аустријске владе у Паризу, бечка „N. fr. Pr.“ доказује да би одобравање политичке идеје цара Наполеона од стране бечког двора значило ово: „Аустрија одобрава јединство Италије; одобрава боље заокружење Прусије, да ова буде равнообразнија и јача на северу; на онда одобрава снажније уређење мањих немачких држава; одобрава да Француска преобрази Немачку тако да у овој Аустрија добије свој велики положај“ а Француска свој заслужену накнаду. А то све излази на ово: Пруска долази у бољи положај географски; Француска шири своје границе и уздиже своју важност, почем јој две велике немачке силе у делу признају моћ да решава судбу континента; Италија се задовољава: добивеним Млетцима. А Аустрија? Она губи што други добивају, а што јој се даје за то има захвалити доброј вољи Француске. Једини губитак што би Аустрија имала прегорети био би овај: са губитком Млетака изгубила би она и унутрашњу свезу са Римом и све ултрамонтанске и конкордатске последице те свезе. Но за тим губитком ми нимало нежалимо.

Стране земље.

ИТАЛИЈА. О Гарibaldi читамо у једном енглеском листу овај допис из Брешије:

Осам дана како Гарibaldi такође јурим, и никако да га стигнем. Јуче у Бергаму, данас у Брешији, сутра на обали језера Гарде, бацајући се на непријатеља, забављајући своје чете, узимајући Аустријанце. Нико неби умео казати где је он, или куд иде, па ни где је његов табор. Он има уза се једног перјаника, и креће се на пут у аору. Међу добровољце долазу рано јутром, кад му се они још и не надахну; чини смотру над четима, и иде увек пред њима, а никад неостаје иза њих. Тако је 1860. ушао у Напол, докле је његова војска била на путу далеко два дана иза њега. Све добровољачке чете, које су опредељене за радњу у самој земљи, скупљене су на левој обали језера Гарде. Ту су понајвише младићи од 16 до 20 година, ведри, искрени и поверени једно другоме, пуни одушевљења, горди што су војници Италије и Гарibaldi. Њихова је лозинка: „напред“. Официри добровољ. чета скоро су све сами другови Гарibaldi, има међу њима и који су у 1842 и 1848 војевали.

Официри који су у последњем америкаанском рату борили се, долазе из Њу-Јорка у Италију, да би се придружили Гарibaldiним четима.

РАТ АУСТРИЈЕ СА ПРУСИЈОМ.

О великој битки код Кениграца пише бечки војени лист: „Камерада“ ово:

Колико се може закључити из положаја места где се борило, наше положење у битки код Кениграца није било незгодно. Леђина наклањала се наша војска на тврдињу Кениграца, где је више ратних преграда преко Лабе водило. Средсреда војске стајала је на челу друма од Пихахана у Кениграц, код Садове иза потока Бистрице на висини код Липе, замка Хлума, око полак миље иза потока, на друму и недалеко од друма. Лево крило пуштало се низ поток преко Неханица, оно је по свој прилици укрштавало и друм од Хлумеца према ритовима од Боденеца; а десно крило као да се савијало према Јозефштату. Средсреда и десно крило били су на стрмом земљишту; али лево крило било је више на отвореном пољу згоднијем за небројено коњаништво. Висина код Липе са замком Хлумом као да је била најјача точка у целом положају. Путови су у свима правцима водили положају, али као да су пљуском кише сасвим разкаљани били, те су нарочито топцијима и коњаницима спречивали покретање.

Нападање се увело грмљавом топова, која се 22. т. м. (3 јулија) већ у 8 сах. у јутру започела. Тек око подне ударило се озбиљно на друму од Пичини према Кениграцу. Непријатељ је напao на места Садову и Липу; бој трајаше до 1½ сах. по подне, најпосле положај буде ту одржан. Око 2 сах. упусти се у бој сједињена одељења: 8 и 10. под ђенер. Габленцом и Саксонци. Бој се водно дуж потока Бистрице до Неханица. После 2½ сах. Пруси беху скоро бачени и уступаху натраг према Јозефштату и Кенигинхофу, у ком правцу грмљава топова све се слабије чула. На тој страни као да је 4 одељење учинило одсудан корак; командант тог одељења, ђенер. Фестетић донет је са бојишта са разиреканом ногом.

После 3 сах. узме битка други обрт. Пређашње нападање од стране непријатеља беше по нашем мишљењу само привидно, да ће наше главне силе привукао на лево крило. Са његовим стратигичким крилом, десним, мислио је он да наше лево тим лакше бије и од Пардубица одбије. Венерал коњанички гроф Клам-Галас управљао је тим крилом, које се састојало из 1 аустр. одељења и Саксонаца.

Мало по мало буде исто крило од много веће силе непријатеља узбијено. Око 5 сах. налазило се оно већ близу тврдиње, по опет је влађе трајало до 7 сах. Покривен димом од барута, који је пљуском кише до земље сбијен био, непријатељ је најпосле успео да до Хлума у наш положај пробије.

Изненада и напречац отуд у бедри леђа тучени уступе наши најближи редови, и поред свег усиљавања немогаше се обуставити ступање натраг. Ово с почетка беше тихо, али постане све наглије што ви-

ше непријатељ продираше, докле се сва војска преко ратних пролаза на Лаби, као и према Пардубицу повуче.

Губитак се још неможе оценити, али је зацело врло велики. Нарочито се морало изгубити много топова, који се због раскаданог пута нису могли лако спасти. Поред положаја, у коме се данас налази северна аустр. војска, неможе се ни мислити више о бранењу Лабе. Повлачење према Моравској слободно је, а у Оломицу својска би нашла она помоћна средства и ону моралну снагу, што би је поставили у стање, да непријатеља са аустријске земље за свагда отера.

Уочи велике битке код Кениграца саопштени су следећи телеграми из пруског табора.

Гичин (у Чешкој) 20 јунија.

Краљ дође у Гичин данас у подне. Дочекао га је принц Фридрих Карло. Други који води у Гичин још носи трагове крваве битке, која се била до самих улица вароши. Аустријанци су бегали ноћу у неред. Пруси развили необичну храброст. Пруска војска гарде одбила је нападање аустријских коњаника, а није морала правити каре. — Главни табор принца Фридриха Карла пресељен је изнад Гичина. Две пруске војске сасвим су сједињене. Непрестано доводе заробљене Аустријанце, којих број прелазе 5000. — Аустријанске регименте које се зову: краљ од Хановеранске, Мартини и Раминг скоро су утамањене; а 8 батаљон ловачки (аустр.) сав је уништен.

Гичин, 20 јунија.

Укупан губитак Аустријанаца у бојевима против војске пруског принца Фридриха Карла износи око 25,000 људи, а у бојевима против војске пруског престолонаследника око 15,000. — Италијани, који су уврштени у аустријску војску непрестано пребегавају Прусима. Сами Аустријанци тако безобзирце бегаву, да после чаркања од стране пруске војске, они више неизлазе на меџан.

Гичин, 20 јунија 5 сах. у вече.

У бојевима од 26 до 30 Аустријанци изгубили 30 до 40 иљада људи. У бојевима: код Гичина, Скалица и Находа, даље код Хинервасера, Минхенгреца и Турнауа заробили су Пруси до 15,000 Аустријанаца. Бој погинулих и рањених на страни аустријској већи је од 20,000. Више аустријски батаљона уништинени су сасвим, до последњег војника. Одељење саксонске војске, бригада, одељење Клам-Галаса и Габленца сасвим су разбијени, и нису више у стању да се бију. По казивању заробљених аустр. официра војска Аустрије сасвим је клонула духом, а нешто се и разбегла; сад се повукла у јаки положај између Јозефштата и Кениграца.

Гичин, 20 јунија, у 11 сах. 15. м. ноћу.

Ђенерал Блуентал, гл. мајор пруског престолонаследника дође у Гичин. Он јавља да су Аустријанци изгубили код Скалица и Траутенауа: око 25,000 људи, 24 топа и 7 барјака. Рачуна се да су Аустријанци изгубили свега око 40,000 људи. Јуче и данас није било могућно увести их у бој. Заробљени аустр. официри жале се да им се зло командовало, почем им се криво казивало о сили Пруса.

Пруски телеграми о битки код Кениграца, ови су:

Из Хорцица телеграфисано је 21. јун. у Берлин, а одовуд 22. у Париз, следеће: „Пруска војска одржа сјајну победу код Кениграца. Битка трајала 8 сахата. Аустријанце гонимо. Венци победе још нису побројани. Губитци на обе стране велики.“

Из Хорцица јављају 22. т. м.: „Велика победа над Аустријанцима. Многи аустр. топови освојени, многи аустр. војници заробљени.“

В. војвода Албрехт, који је на челу аустријске војске у Италији, на глас о битки код Кениграца телеграфисао је цару: „Пораза северне војске велика је несрећа, али опет зато није још ништа изгубљено. У 1809. за поразом код Регенсбурга дошла је најлепша победа код Асперна. — Па и данас име изгледа на таку победу, ако војска и народ још малодушно не маљаксавају.“

По приватним гласовима, гроф Менсдорф, кад је полазио из Беча у Чешку, није знао где ће управо тражити оставке северне војске, то је тек у Чешкој дознати имао. Сад се чује, да су се ти остаци били повукли према моравско-чешкој граници, одкуд се прикупљају у Оломиц (у Моравску) где ће им будуће бити главни табор. Између Беча и Прага била је већ 22. т. м. прекинута телеграфска жица.

Из Пардубица јавља се 22. о. м.: „Овдашњи магацини пренети су у Иглау. Из Бентама иду 30,000 Пруса у Праг.“

„Ост Дајче Пост“ доноси следећи телеграм из Брна од 24 овога месеца „Остатци северне аустријске војске рачунају се на 150,000 комака, (а та војска бројила је пре битке код Кениграца 280,000 војника). Говори се, да је изгубљено 12 батерија топова; број погинутих, рањених и заробљених, рачуна се на 80,000.“

По другим гласовима из Беча, изгубљено је 120

аустр. топова и заробљено 6000 аустр. војника код Кениграца.

Поузванијег и званичног извештаја о губитцима у истој битки још нема.

Италијанско-аустријски рат.

Осим онога што смо у овом листу напред саопштили о ратним догађајима у Италији, налазимо у страним листовима још ове телеграме:

Са италијанске границе јављају 21. т. м. „Аустријска војска ступа напред на целој линији. Италијанске добровољачке чете усредсређују се у Дезенцану и Лонату. Бој се очекује.“

Истог дана телеграфису из Бреш и је: „Аустријанци дубардали залудно Дезенцано. Они су наместили код Гоита и Мозамбана мост од лађи, и утврђују га обкопима. Били се указали испред Роко, али кад се из тврдиње на њих опалило, повукли су се. Испред Пескијере и око Пескијере слегла се силна аустријска војска.“

Из Флоренције јавља се 21. преко Париза: „Код Ледоле било је боја између италијанских коњаника и 300 аустријских хусара; ови последњи разбијени су, 15 хусара и 1 официр заробљени су; 1 официр погинуо је, и добивено је 20 хусарских коња.“

По гласовима из Париза од 22. т. м. Аустријска војска прешла је преко Минчија, и преместила је свој главни табор у Волту.

Једне италијанске новине биле су пустиле глас, да француска артилерија прелазе Алпе, ради помагања Италији; званични италијански лист оборно је ту новост.

Из Париза се чује, да се аустријска војска налази у Позоленго (југозападно од Пескијере), за леђима има Ленато и затвара ушће језера Гарде. Језера то необично долази и плави Дезенцано и друга места.

Најновије.

Пешта, 25. јунија. Овде се поговара, да ће уг. сабор скоро, и то до 13. о. м. сазван бити.

— Између Аустрије и Прусије закључено је примирје, као што из Беча телеграфису, на основу uti possidetis (садашњег фактичног поседовања), и под условом да остану у пруским рукама за време тврдиње: Терезијенштат, Јозефштат и Кениграц.

Итал. краљ послао је 21. т. м. свог ђенерала Мораза у особитој политичној цели у Париз. Краљ Виктор Емануило пре него што би прихватио паризки предлог о миру, има потребу да се са пруском владом разговори о томе. Краљу је јављено да обустави свако непријатељство спрам Млетака, почем су ови постали француском облашћу.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Ј. К. Пешта 25. јунија. Житна пијаца: Овако као што данас са трговином стојимо, непамяти се да је икад било, ми данас овде никаквог рада немамо. Пораза северне аустријске војске прекинула нам је сваку свезу — тако да робу ни за Беч железницом послати неможемо.

Наравно да ћемо — чим нам се границе мало растросрине — живљу радњу и боље цене имати, али има данас и таквих који немогу то време дочекати, пак морају макар и на штету продавати; ово нам штету у послу прави. Овде су приспели неколико терета разне робе, које никако немогу да се продаду, на сваки начин моће се у магазу пренети.

Шенице могло се читаве ове недеље продати око 35,000 ваг. Кукуруз у почетку узимаше за Штајнбрук, но при концу и за тамо није било потребе, цена је прилично попустила и могло се око 40,000 ваг. продати. — Репица са железницом почела се довозити, но и њој је цена доста пала; данас и за њу немир купаца. Осталој роби нема никако купаца, данас захтевају за:

Шеницу 85—86 ф. 4.10, 87—88 ф. 4.30, 88—89 ф. 4.75, 89 ф. 4.70.

Раж 78—80 ф. 3.30, ф. 3.50.

Јечам за храну ф. 1.85, ф. 1.90.

Зоб 45—46 ф. 1.60, ф. 1.70.

Прбја никако не пролази.

Репица банатска ф. 5½, кол ф. 5¼, овде постављене.

Нове овогодишње зоби закључено је за ф. 1.80 новч.

Шпирит стара метода 54, нова 51 без бурета.

Шљивоваца, занемарена. Шљиве босанске у бурадима ф. 14½, за октобар новембер овогодишње ф. 12½.

Ораси србски армитони ф. 8, мађарски ф. 9½.

Свинска маст, сасвим се ућутало, на пијаца има је доста, овдашња ф. 32½, са стране ф. 30, србска 29 са буретом.

Славина слабије пролази, мађарска ф. 34.

Шмарка, ове једнако тражу, мађарска ф. 16, славонска ф. 14½ ф. 15, 120 фунти.

Мед оцеђен ф. 26, неочеђен ф. 14 у мала бурад са 10% тере. —

Восак Розенауски ф. 111, банатски ф. 108.

Марвена трговина. Продао се ове недеље 1500 ком. разне феде свиња са ценом од 22—23 пов. јучер су једни већ били за Беч натоварили, но мораше опет изтоваривати, јер ни за Беч неможе железницом више шљати.

Вуна никакве промене, купци се разишли ништа се неможе продати.

КУРС.

Дукат

Сребро

ф. 6.07.

123.—